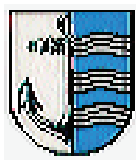

”BYTROMMEN”

*September 2013.
Medlemsblad for*

**Allinge – Sandvig
Byforening**

Allinge-Sandvig Byforenings Bestyrelse.

Formand: Anders Koefoed Larsen, Kampeløkken 9, 3770 Allinge, tlf. 56 48 06 17, e-mail: akl@sport.dk

Næstformand: Richardt Bendtsen, Pilegade 22, 3770 Allinge, tlf. 56 48 11 43, e-mail: richardtendtsen@tdcadsl.dk

Kasserer: Lyng Nielsen, Vestergade 30, 3770 Allinge, tlf. 56 48 13 48, e-mail: lelolland@gmail.com

Sekretær: Sus Dahl Pedersen, Strandgade 28, Sandvig, 3770 Allinge, tlf. 56 48 18 30, e-mail: susdpedersen@gmail.com

Bestyrelsesmedlem: Flemming Truelsen, Ellekrogen 6, 3770 Allinge, tlf. 56 48 07 03, e-mail: lt-ft@mail.dk

Bestyrelsesmedlem: Susanne Andersen, Havnegade 39, 3770 Allinge, tlf. 20 20 38 98, e-mail sa@jaettestuen.dk

Bestyrelsesmedlem: Steen Gornitzka, Havnegade 13, Allinge, tlf. 56 48 12 14, e-mail: Granitten@mail.dk

Suppleant: Arne Bech. Pilebroen 12, 3770 Allinge, tlf. 56 48 12 07, e-mail: arnebech@mail.dk.

Suppleant: Henrik Hoffmann, Havnegade 12A, 3770 Allinge, tlf. 30 72 13 19, mail: hoffmannhenrik@live.dk

Tegningerne på for- og bagsiden er tegnet af Willy Frederiksen, Allinge.

Husk også at se vores hjemmeside: www.allinge-sandvig-byforening.dk
Vi har også en side på Facebook!

Foreningens arrangementer 2013-14.

- Lørdag d. 14/9 kl. 14.30.** Rundvisning af bygninger og området ved Store Fyr v/ Niels-Jørn Jensen. Mødested: Store Fyr
- Tirsdag d. 15/10 kl. 19.** Jørn Uffe Hansen fortæller om urmageren i Allinge.
- Tirsdag d. 5/11** Udflugt til Nexø. Kørsel fra Sandvig kl. 18.15 og Allinge kl. 18.20. 20 kr. til chaufføren.
- Onsdag d. 4/12 kl. 19.** Julehygge. AKL fortæller og viser nyheder i arkivet.
- 2014**
14. januar. Sidste dag for indsendelse af forslag til Generalforsamlingen.
- Tirsdag d. 21/1 kl. 19.** Generalforsamling.
- Tirsdag d. 11/2 kl. 19.** Nytte fortsætter med at fortælle om turismen i Sandvig.
- Tirsdag d. 11/3 kl. 19.** AKL fortæller om Bornholms betydning under 2. verdenskrig.
- April** ?
- Lørdag d. 3/5 kl. 9.** **Strandrensning.**

Kontortider for Allinge Sandvig Byforening på Kærnehuset, 1. sal, Kirkepladsen 2, Allinge

I perioden 1/9 2013 – 31/4 2014.

1. **onsdag** i måneden kl. 19-21.
2. **tirsdag** i måneden kl. 19-21.
4. **tirsdag** i måneden kl. 19-21.

Der er dog lukket 15/12 – 5/1, samt ved evt. arrangementer.
Næste nummer af Bytrommen udkommer til februar 2014.

Magelius Christian Kure og hans "Villa Nøddebo" (Hammershøj) 1903-2013

Af arkitekt Jens Riis Jørgensen

Hammershøj oppe på bakken overfor Hammershus er nu en saga blot efter 110 år. De sidste rester forsvandt op til nytår 2013. Oprindeligt hed Hammershøj "Villa Nøddebo". Det fremgår af blandt andet folketællingerne, vejvisere og et fotopostkort, som den stolte ejer udsendte 23. dec. 1903 med sit netop opførte landsted som motiv. Det kan passende være taget af fotograf Bendt Kjølner i Allinge. Træerne er uden blade, så billedet må være taget kort forinden, da bygningerne først blev brandforsikret 6. okt. 1903 som nyopførte.

Stuehuset i sin anseelige størrelse var grundmuret, havde tag af naturskifer og blev forsikret for 9000 kr. i den almindelige brandforsikring for landbygninger under Olsker sogn. I stueetagen var der en karnap med glashavedør mod Hammeren og solnedgangen i nordvest, og ovenpå karnappen var der en udsigtsterrasse med adgang fra en frontispicekvist. Der var lidt nationalromantik over tag- og snedkerdetaljerne, men ellers pegede stilen fremad. Bygmester må have været Christian Holm, som byggede pensionater, hoteller og villaer i samme stil i Allinge-Sandvig-området. Beliggenheden mellem Hammersholm og Hammershus slotsruiner var fantastisk med et stort udenomsareal. Jorden var købt og udstykket fra Hammersholm, et stykke på størrelse med et husmand-

sted, og der var landbrugspligt (matr. nr. 1æ, Hammersholm). I en ud-længe vurderet til 2500 kr. var der hestestald, bryggers og andre faciliteter.

Denne otiumvilla var mageløs og drømmestedet for Magelius Christian Kure, som er med på det omtalte foto sammen med den ældste søn Aage Sonne Kure på fem år og deres hund. Aage og hunden står på en lille vindebroagtig træbro over grøften til amtets vej fra 1870 til slottet. En anden søn Vagn Sonne Kure var da to år, og flere børn fik han og konen Nicoline Margrethe Jensen ikke. Hun var datter af en fisker og fiskehandler fra Listed i Ibsker, hvor deres bryllup fandt sted 15. jan. 1897. Magelius var da ungkarl, 37 år og købmand i Allinge, nærmere betegnet i Lindeplads 1, det kendte Nordlandets Handelshus, som han havde grundlagt tretten år tidligere. Efter en fantastisk karriere kunne Magelius Christian Kure i en alder af 40 år i 1899 afstå Nordlandets Handelshus til et aktieselskab, der ansatte Peter Kure som forretningsbestyrer og senere direktør. Peter Kure overtog i øvrigt den store forretning i 1933 som eneindehaver. Han var vokset op i Nyker og var ikke i familie med Magelius Christian Kure, der var født på Skrubbegård i Klemensker. Hvis vi ser på Magelius Christian Kures opvækst og livsvilkår, kan vi bedre forstå hans dispositioner. Hans bedsteforældre var Anders Kure og Kirstine Margrethe Sonne på Bjørnegård ved Klemens kirke. De var blevet gift der i 1815. Bedstemoren var kun sytten år, og 24. jan. 1816 blev hans far Ole Sonne Kure født på Bjørnegård. Bedsteforældrene købte derpå i 1818 Skrubbegård, som Ole Sonne Kure i 1854 overtog. Han var samtidig som 38-årig blevet gift med den knap atten år yngre Caroline Cathrine Holm fra Kildesgård i Olsker.

Bedsteforældrene flyttede et par år senere til Hasle som undentagsfolk sammen med deres datter Caroline og svigersønnen, avlsbruger H. P. Mørk Hansen. De havde seks voksne børn på Skrubbegård ud over Ole. Bedstefaren Anders Kure døde i Hasle, kort inden Magelius Christian Kure blev født den 1. maj 1859, hvor en tvilling til ham i øvrigt ikke overlevede. Den lille drengs bedstemor døde ligeledes i Hasle, lige efter at han var blevet seks år, så hende har han kendt. Senere gav Magelius Christian Kure sine drenge mellemnavnet Sonne efter hende og Bjørnegårdsslægten, sådan som hans far også bar navnet Sonne. Faren blev sløj på det tidspunkt og valgte med familien at flytte til Allinge, hvor han

overtog Lindeplads 2 i 1866. Ole Sonne Kure fik solgt Skrubbegård, hvorfra han og konen oppebar undentag eller aftægt, som familien med fire børn kunne leve af i Allinge. Medvirkende til at de valgte Allinge var konens familie i Olsker. Endnu to børn kom til, inden Ole Sonne Kure døde i juli 1870 af sin brok. Magelius Christian Kure var da elleve år.

Hans mor blev boende i Lindeplads 2 med sine seks børn og giftede sig fem år senere med ungkarl og tømmermand Jens Christian Kofoed fra Rønne. De fik sønnen Peter Michael Kofoed 1. okt. 1876, hvor moren var 43 år. I 1882 solgte de Lindeplads 2 til Jørgen Kofoed og flyttede til en avlsbrugerejendom ved Dampmøllegade i Rønne, matr. 173 Udenbys (markjorderne). Her var Jens Christian Kofoed blandt andet kalkbrænder, men allerede 11. april 1886 døde han som kun 52 år gammel ”Kalkfabrikant”, står der i kirkebogen. Som enke for anden gang flyttede moren ind i Dampmøllegade 21, matr. 159k Udenbys, der ved byens udvidelse blev til matr. 1433 af bygrundene. Her ses hun ved folketællingen i 1890 med sin søn Peter Michael på tretten år. Tre år efter var hun flyttet ind hos Magelius Christian Kures storesøster Oliva og hendes mand købmand Lars Peter Trandberg i Hasle, og der døde hun så 6. nov. 1893 bare 60 år gammel.

Magelius Christian Kure ses ikke i folketællingen i 1880 på Bornholm. Han må på det tidspunkt have været godt i gang med oplæring i købmandsskab, som storesøsterens mand Lars Peter Tranberg fra Gudhjem meget vel kan have tilskyndet ham til. Stedfaren og moren har støttet ham. Da de flyttede til Rønne i 1882, kan der have været lagt planer for Magelius i Allinge, for allerede den 4. februar 1884 kun 24 år gammel og med titel af handelsbetjent anmodede han om bygningskommissionens tilstedeværelse for at besigtige grunde og byggeplaner for to bygninger, én på sin nyerhvervede ejendom Lindeplads 1 og én på en nabo-
parcel, som han agtede at købe til og bebygge. Han havde netop overtaget genboejendommen til barndomshjemmet Lindeplads 2, beliggende skråt overfor. Lindeplads 1 lå i anden række i forhold til købmandsgårdene ved havnen og lige så godt som købmandsgårdene ved Kirkepladsen og Nygade. Han blev i de år benævnt Christian Kure i offentligheden

I 1887 opførte han det markante og kendte pakhus i to etager på hjørnet af Lindeplads og Skomagerstræde. Det skulle bruges til korn.

I 1894 opkøbte han barndomshjemmet Lindeplads 2, hvor han i 1895 fik opført en større træbygning til tømmeroplag i forbindelse med, at han fra denne ejendom drev trælasthandel. Endelig engagerede han i 1896 den unge murermester Nils Larsson i Kirkestræde 1 til bygge en stilfuld etage ovenpå bygningen ud til Lindeplads fra 1884. Nordlandets Handels- hus levede op til sit navn som en dominerende forretning på Nordborn- holm.

Et bevis på, at Magelius Christian Kure også var entreprenant, var hans overtagelse i 1897 af en snedkerforretning, der var indrettet i 1896 på Bakkely i Rø (matr. 22g, Klemenskervej 49). Han omdannede det til et "Savværkshus", som han så solgte på sin 41. års fødselsdag 1900 til Andreas Ipsen Lind. Det kan forklare, hvorfor han trådte til som køber, da bygmester August Koføeds skæreri fra 1897 ved Nørregade 35 i Allinge gik dårligt seks år efter dets start. Han kom til at eje skæreriet helt frem til 1910, hvor møller Jørgen Christian Lind, Nordre Mølle, fik skøde på det. Da moren som enke giftede sig i 1875, var der blevet "produceret"

Fortsættes på side 10.

Nye Helleristninger.

I juni 2013 blev der igen fundet nye Helleristninger.

De kan ses på den nordligste klippe i Madsebakkeområdet (nærmest Sandvig). Skibet til venstre står lodret under et af de opmalede skibe, medens skibet underenden

findes øverst på klippen til højre mod cykelstien. Begge blev fundet, da man fjernede dækkende jord.

Man tør nu ikke fjerne mere jord, men afventer en kommende udgravning.

Helleristningerne er tydelige, men måske et det bedst at tage en lommelygte med i skumringen!

AKL.

Fra Knud Rohde har vi modtaget dette dejlige luftfoto af Theaterstræde. (Se side 9)

Nederst til venstre ses Pilegade. Oppe til venstre er det Rosengade, medens Theaterstræde går på tværs af billedet.

Nederst til højre ses Kastanjegården, der blev revet ned til fordel for WJ sko, der nu er blevet til motionscenter – stoppepladsen ved Lindeplads. Nyd også de mange stengærder. Hvor er det blev af?

AKL

Annonceblad.

I 1913 udkom Nord-Bornholms Ugeblad for første gang.

Ugebladet var tænkt som et annonce blad, og blev udsendt til Hasle, Klemensker, Rø, Gudhjem og Allinge-Sandvig. Abonnementet kostede 1 kr. pr. halvår, og bladet blev fordelt ved hjælp af postvæsenet.

Foruden det omtalte indhold er der naturligvis en mængde oplysende tekster, f.eks. om havearbejde og dyrkning af markerne. Desuden var der mange digte, regnskaber fra kommunen og foreninger samt personoptællinger.

Hvordan gemmer og udnytter vi disse værdifulde ”tidsbeskrivelser”. Se foreningens arrangement i december – her vil jeg afsløre – og vise - lidt!

AKL

skifteattest, så sønnen har haft nogle penge efter faren Ole Sonne Kure, og dét skønt der var fem søskende at dele med. Måske har han været et smut væk fra Bornholm og fået idéer. En lillebror Hans Georg Kure uddannede sig eksempelsvis og var førstelærer, degn og organist i Rø 1892-1901, inden han blev kantor i Maribo. Dér døde han dog tre dage inden jul samme år 34 år gammel. Endnu engang gav det eftertanker om livet. En anden bror, Ole Kure, døde i en alder af 41 år i Ringebybrohus sidst i oktober 1905. Han arbejdede som ung som øltapper hos svogeren købmand Tranberg i Hasle.

En måned efter blev stuehuset på Nøddebo omvurderet til brandforsikringen, og summen blev hævet 2000 kr. efter udførte forbedringer. Den 1. februar 1906 var der folketælling, og da partikulier (rentier) Magelius Christian Kure var blevet ny landdistriktsforstander for Allinge-Sandvig landsogn, forestod han tællingerne i området og skrev sirligt under som tællingskommissær, et hverv der tidligere var blevet udført af proprietæren på Hammersholm. De havde en tjenestepige i huset på Nøddebo samt en lærerinde Flora Munch. Vagn og Aage på fem og otte har skullet lære, så de kunne klare sig og havde noget at stå imod med. I foråret 1908 fik Magelius den idé, at han, konen og børnene skulle skifte familienavnet "Kure" ud og i stedet hedde "Nøddeboe". De fik nyt "Navnebevis af 8-4-08 udstedt af "By- og Herredsfogedkontoret i Hasle", skrev

præsten i Klemensker i kirkebogen lige før Magelius fyldte 49 år, og hans efternavn blev rettet i fødselsregistreringen af ham i kirkebogen af 1. maj 1859. Hvad skulle dét dog til for? Overalt i tinglysningerne af hans ejendomme blev der rettet til Nøddeboe.

Ved folketællingen i 1916 stod Villa Nøddebo "ubeboet", som proprietær Sommer på Hammersholm skrev. Måske blev det en tid brugt som sommerpensionat som Sjøljøn og lignende, eller blot som sommerhus for familien. Magelius Christian Nøddeboe boede her i al fald sine sidste dage, og 72 år gammel lukkede den brave mand sine øjne i "Villa Nøddebo" i Sandvig. Det skete på Bastilledagen den 14. juli 1931. I kirkebogen står der, at hans og enkens sidste fælles bopæl var "Hellerup". Enken Nikoline Margrethe Nøddeboe levede frem til 1960 og solgte Nøddebo i 1935 til hotelejer Frederik Bidstrup i Sandvig. Han ombyggede det til sommerpensionatet "Hammershøj", som mange husker. Marie Mulva Rubi Rask ejede det derefter fra 1940 til 1954, Albine Benditte Larsen frem til 1956, Svend Aage Juul i 1957 og Alfred Peter Kure videre frem til kulturministeriets overtagelse i 1968-1969. Da startede nedrivningshistorien, som blev trukket ud i 45 år. I mange år brugte miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen bygningerne til kontor for naturformidlingen i området.

(Se billedet side 15.)

P.S.: Ud over realregisteret og brandforsikringer er ovenstående oversigt blevet til ved opslag i kirkebøger og folketællinger via arkivalieronline.dk. Der er sikkert flere, som kan bidrage med oplysninger om familien Kure og Villa Nøddebo. I så fald må man gerne henvende sig til Allinge-Sandvig Byforening eller mig.

Aldeles frisk Portland Cement
i Sække til den laveste Pris i
Nordlandets Handelshus.

Til Hjemmebagning anbefaler vi aldeles prima Kvaliteter
Bageriflormel og Husholdningsflormel,
Rugsigtemel og grovt Rugmel.

Vi har rigeligt Lager og venter flere Sendinger.
Vi anbefaler alle at forsyne sig til de nuværende rimelige Priser. Eventuelt tager vi sunde, gode Sædvarer som Betaling for Mel — og til højeste Betaling.

Hjemmelavede prima BYGGRYN sælges i
Nordlandets Handelshus.

Announce fra Nordlandets Handelshus. Den 26/2 1915.

(kopi fra Nord-bornholms ugeblad).

Der blev handlet med alt!!

Sommeråbningerne.

Vi har haft sommeråbent tirsdagene den 9. juli, 23. juli og 6. august.

Vi synes selv, at de har været godt besøgt, idet der har været 25-30 besøgende hver gang.

Der har naturligvis været en del turister, der har været interesserede i udstillingen om Rønne-Allinge jernbane, hvor vi viste strækningen fra Sandkaas til Sandvig Station.

Desuden får vi hvert år mange besøg af tidligere Allinge-Sandvig bo, eller af deres børn. Det giver mange gode billeder til vores samling.

Som et eksempel på dette modtog vi et billede af den nyanlagte Russerkirkegård – et billede som jeg har været på ”jagt” efter. På billedet ses tydeligt de ”trækegler” – med navne - der var stillet over gravene.

Endvidere kan man se, at der var nogle af de begravede, der fik særbehandling, idet der var anbragt stakit rundt om gravene. Det var vel befalingsmændene?

Er der andre, der har billeder af dette, er vi selvfølgelig meget interesserede i at låne dem!!!

AKL.

Kontingentet 2014.

Som nævnt ved generalforsamlingen i 2013 mente vi, at det blev nødvendigt med en lille stigning i det kommende år.

Bestyrelsen har den 22/8 besluttet at indstille til vedtagelse på den kommende generalforsamling, at kontingentet stiger med 10 kr. til 160 kr. pr. husstand.

I øvrigt er der stadigvæk 10 medlemmer, der ikke har betalt for 2013. Vi håber på, at det sker **snarest!**

AKL

Velkommen.

Vi vil gerne byde vores nye medlemmer velkommen.

Det drejer sig om:

Mitzi Lindberg (Allinge), Hans-Ole Carlsen (Finland), Jan Schjørring (Bagsværd), Steffen Munch (Allinge), Michael Darre (Værløse) og Steen Ebdrup (Allinge).

Vi takker for Jeres støtte og håber på at se Jer, ved vores arrangementer.

AKL

..... Klip .....

Indmeldelse i Allinge – Sandvig Byforening.

Navn _____

Fødselsdag og år _____

Adresse _____

Tlf. _____

e-mail adresse _____

Underskrift _____

Den 11/6 2013 blev ”Sporet i Landskabet” indviet.
Her tages der kort fra den gule kasse, og kortene studeres inden turen.
Se også bagsiden!

Foto AKL.

..... Klip .....

Til Allinge – Sandvig Byforening

v/ kasserer Lynge Nielsen

Vestergade 30

3770 Allinge

Hvad loftet gemte!

Under arbejdet med at rydde op på loftet af den gamle smedje i Vestergade 5 fandt vi mange forskellige papirer.

Som eksempel på dette, kan du til højre se et medlemskort til Allinge-Sandvig Haveforening – en forening som vi ikke kendte til.

Det kunne være sjovt, hvis vi kunne få flere oplysninger om denne forening.

Er der mon nogen, der har de gamle protokoller fra denne forening liggende? Vi er meget interesserede i at låne dem – eller måske få dem!

Som du kan ses på billedet, var kassereren i 1947 Th. Mogensen.

Kassereren i 1945 og 1946 var Th. Staffensen og i 1950 og 1952 var det Gert Månsson

AKL

Pension Nøddebo kort før nedrivningen.

(Se artiklen side 11)

Foto AKL

Go dav Ludvig! Er du kommet godt igennem sommeren?

Jo Karl, både sommeren og Folkemødet. Det var da et dejligt Folkemøde vi havde. Nu skal vi bare have domen bygget. For resten så så jeg mange små grønne skilte med gule trekanter på. Hvad er det for noget? Er det et levn fra Folkemødet eller hvad?

Nej Ludvig, det er pile som du skal prøve på at følge. Så får du en god tur rundt i Allinge med mange oplysninger.

Jamen, skal vi så gå turen da?

Ja det kan vi da godt, men så må vi hellere starte nede ved havnekontoret på Allinge Havn. Det er der turen starter, og så er der en lille gul kasse, hvor du kan få et kort over turen!!